

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 132/2011-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. apríla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť doc. Ing. M. B., CSc., K., zastúpeného advokátom JUDr. T. Š., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tdo 4/2010 z 18. marca 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť doc. Ing. M. B., CSc., o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. mája 2010 doručená sťažnosť doc. Ing. M. B., CSc. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na riadny a spravodlivý proces priznaného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva o oprávnenosti trestného obvinenia proti nemu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na zákonné posúdenie jeho činu podľa čl. 49

ústavy a čl. 7 ods. 1 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Tdo 4/2010 z 18. marca 2010 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 T 95/2009 z 20. augusta 2009 uznaný vinným z prečinu krádeže podľa § 212 ods. 1 Trestného zákona. Okresný súd uložil sťažovateľovi podľa § 212 ods. 1 a § 56 Trestného zákona peňažný trest vo výške 166 €, pričom pre prípad jeho úmyselného zmarenia mu bol zároveň podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona ustanovený náhradný trest odňatia slobody v trvaní jedného mesiaca. Proti rozsudku okresného súdu podal obvinený odvolanie, ktoré Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 2 To 297/2009 z 5. novembra 2009 zamietol ako nedôvodné. Sťažovateľ podal proti rozhodnutiu krajského súdu dovolanie, ktoré najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Tdo 4/2010 z 18. marca 2010 odmietol z dôvodu, že neboli splnené zákonné dôvody na jeho podanie podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

3. Podľa tvrdení sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu ním označených práv zakotvených v ústave a dohovore, a to predovšetkým tým, že najvyšší súd pochybil pri uznaní viny za spáchaný skutok; nezaoberal sa otázkou možného skutkového omylu a jeho vplyvu na otázku viny; pri svojom rozhodovaní vychádzal z právnej teórie, a nie z judikatúry, ktorá je pre súdy záväzná; neposkytol ochranu vlastníckemu právu a nesprávne posúdil objekt trestného činu. Sťažovateľ zdôrazňuje, že skutok smeroval proti nespôsobilému predmetu útoku.

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vo veci nálezom takto rozhodol:

„1/ Najvyšší súd SR v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tdo 4/2010 vynesenie uznesenia, ktorým dňa 18. marca 2010 odmietol dovolanie sťažovateľa porušil jeho právo na riadny a spravodlivý proces chránené čl. 6 ods. 1/ Dohovoru a čl. 46 ods. 1/ Ústavy SR a právo na zákonné posúdenie jeho viny podľa čl. 7 ods. 1 Dohovoru a čl. 49 Ústavy SR.

2/ Ústavný súd SR uvedené uznesenie zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie.

3/ Najvyšší súd SR je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy tohto konania.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (III. ÚS 206/03, II. ÚS 77/04). Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť

ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 201/03, II. ÚS 144/05, IV. ÚS 100/04, IV. ÚS 42/06).

Podľa názoru ústavného súdu treba sťažnosť podanú sťažovateľom považovať za zjavne neopodstatnenú v celom rozsahu.

6. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom.

Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že jeho ingerencia do výkonu právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade nezlučiteľnosti ich rozhodnutí a postupov, ktoré ich vydaniu predchádzali, s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (mutatis mutandis I. ÚS 74/02, I. ÚS 236/03, IV. ÚS 164/04, IV. ÚS 216/05, I. ÚS 105/07).

Ústavný súd v rámci svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil, že posúdenie akejkoľvek skutkovej a právnej otázky všeobecným súdom by sa mohlo stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu len v prípade, ak by závery, ku ktorým všeobecný súd dospel, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne.

7. V relevantnej časti svojho rozhodnutia najvyšší súd uviedol, že sťažovateľ podané dovolanie odôvodnil tým, že „*dominantným znakom subjektívnej stránky jeho konania má byť nespochybniteľná vedomosť o tom, že si prisvojil cudziu vec tým, že sa jej zmocnil. V tejto súvislosti poukázal i na dôvody svojho odvolania, ktoré bolo podľa jeho názoru odvolacím súdom vyhodnotené povrchné. Z dvoch možností, ako vyložiť predmetný občianskoprávny vzťah si zvolil tú, ktorá je pre neho jednoducho nepriaznivá, no najmä v reálnej súdnej praxi neudržateľná. Obvinený uviedol, že odvolací súd tak v prvom rade porušil výrazným spôsobom pravidlo in dubio pro reo, keďže sa spolu so súdom prvého stupňa nebol schopný oboznámiť v celom známom rozsahu s problematikou riešenia sporov o obsahu, najmä však o rozsahu kúpnych zmlúv všeobecne. Otázka, od ktorej je závislé konštatovanie o subjektívnej stránke prečinu krádeže spolu s jeho objektom znie, ako by skončil spor o vlastníctvo k plotu medzi nim a poškodeným a z čoho by súd v konaní vychádzal. Odvolací súd spolu s prvostupňovým mali síce jednoznačne za to, že obvinený predal spolu s pozemkom aj plot, no spôsob, akým došlo k danému prevodu vlastníckeho práva mal viesť podľa názoru obvineného k celkom inému záveru. ... obvinený zdôraznil, že vyhodnotenie predmetného občianskoprávneho vzťahu medzi ním a poškodeným zo stany prvostupňového ako i odvolacieho súdu považuje za chybné, pričom rovnako chybný je aj z toho vyplývajúci záver, že sa zmocnil cudzej veci. Uznanie viny v danom prípade tak vychádza z nesprávneho právneho posúdenia zisteného skutku.“. Na základe uvedených dôvodov sťažovateľ navrhol, aby najvyšší súd po vyslovení porušenia zákona zrušil rozhodnutie okresného súdu a krajského súdu.*

8. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že namietané porušenie označených práv vyvodzuje sťažovateľ z toho, že najvyšší súd pochybil pri uznaní viny za spáchaný skutok; nezaoberal sa otázkou možného skutkového omylu a jeho vplyvu na otázku viny; pri svojom rozhodovaní vychádzal z právnej teórie, a nie z judikatúry, ktorá je pre súdy záväzná; neposkytol ochranu vlastníckemu právu a nesprávne posúdil objekt trestného činu. Sťažovateľ zdôrazňuje, že skutok smeroval proti nespôsobilému predmetu útoku.

9. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa na neverejnom zasadnutí odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, pretože nie sú splnené zákonné dôvody na jeho podanie

podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. V odôvodnení uznesenia sp. zn. 6 Tdo 4/2010 z 18. marca 2010 k dovolacím námietkam sťažovateľa uviedol:

„Z dikcie ustanovenia obvineným uplatneného dovolacieho dôvodu (§ 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.) vyplýva, že vo vzťahu k zistenému skutku je možné dovolaním vytykať výlučne vady právne, a teda to, že skutok, ako bol súdom zistený bol nesprávne právne kvalifikovaný ako trestný čin, hoci o trestný čin nejde alebo ide o iný trestný čin, než za ktorý bol obvinený uznaný vinným. Na podklade tohto dovolacieho dôvodu nemožno preto preskúmať a hodnotiť správnosť a úplnosť skutkových zistení, na ktorých je napadnuté rozhodnutie založené, ani preverovať úplnosť vykonaného dokazovania a správnosť vyhodnotenia dôkazov. Popri vadách, ktoré sa týkajú právneho posúdenia skutku, možno tiež vytykať iné nesprávne hmotnoprávne posúdenie. Rozumie sa ním zhodnotenie otázky, ktorá nespočíva priamo v právnej kvalifikácii skutku, ale v právnom posúdení inej skutkovej okolnosti majúcej význam z hľadiska hmotného práva.

Z pohľadu dovolacieho súdu treba predovšetkým uviesť, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takého dovolacieho dôvodu podľa § 371 Tr. por.

Z hľadiska napadnutého rozhodnutia a obsahu dovolania obvineného je s poukazom na deklarovany dovolací dôvod významná otázka, či odvolací súd ako aj prvostupňový správne pristúpili k právnej kvalifikácii posudzovaného skutku ako trestného činu krádeže podľa § 212 ods. 1 Tr. por. Dovolateľ totiž namietal, že oba sudy chybné hodnotili existenciu subjektívnej stránky uvedeného trestného činu a nezohľadnili to, že podľa jeho názoru sa poškodený vlastníkom oplotenia (príslušenstva veci) nikdy nestal. Obvinený poukázal na to, že správnosť právneho posúdenia v tejto trestnej veci záleží na vyhodnotení povahy občianskoprávneho vzťahu medzi ním a poškodeným, a v dôsledku toho na posúdení, či v danom prípade ide alebo nejde o cudziu vec, ktorej sa zmocnil. Otázka, či príslušenstvo veci patrí obvinenému alebo poškodenému, môže teda naplniť citovaný dovolací dôvod (nesprávna aplikácia iných noriem hmotného práva – predpisov občianskeho práva), pretože od jej vyriešenia je závislá trestnosť skutku, t. j. jeho hmotnoprávne posúdenie buď ako trestného činu alebo ako činu beztrestného.“

Najvyšší súd pri rozhodovaní o dovolaní v uvedenej časti posúdil charakter príslušenstva veci daný vôľou vlastníka, ako aj faktický stav veci a dospel k záveru, že príslušenstvo zdieľa právny režim hlavnej veci (*accessio cedit rei principali*), v dôsledku čoho sa právne úkony, ktorých predmetom je hlavná vec (v danom prípade kúpna zmluva o predaji pozemku) vzťahujú bez ďalšieho aj na veci, ktoré tvoria ich príslušenstvo. Existenciu príslušenstva hlavnej veci (vlastníctvo plotu odkúpenej nehnuteľnosti) od podpisu zmluvy sťažovateľ nespochybnil a nemá oporu ani v žiadnom z vykonaných dôkazov. Najvyšší súd na základe obsahu spisu dospel k záveru, že tak okresný, ako aj krajský súd starostlivo zhodnotili všetky relevantné úkony, ktoré mali význam pre právnu kvalifikáciu konania sťažovateľa a jeho právne posúdenie. Najvyšší súd konštatoval, že skutkom popísaným vo výroku okresného súdu boli naplnené znaky skutkovej podstaty trestného činu krádeže podľa § 212 ods. 1 Trestného poriadku, v dôsledku čoho nie je daný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a dovolanie odmietol.

10. Ústavný súd uvádza, že dovolanie (§ 368 a nasl. Trestného poriadku) je mimoriadnym opravným prostriedkom na nápravu procesných a hmotnoprávných väd predpokladaných zákonom, pričom v zásade platí, že tento opravný prostriedok neslúži na revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania. Dovolanie je preto len skutočne výnimočným zásahom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou zameranou na preskúmvanie všetkých rozhodnutí súdov druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať; na objasnenie okolností potrebných na rozhodnutie o dovolaní môže vykonať dovolací súd len potrebné vyšetrovanie v obmedzenom rozsahu (§ 379 ods. 2 Trestného poriadku).

11. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou uvádza, že na preskúvanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných

lehôt, oprávnenosti takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí je zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu. Ústavný súd poznamenáva, že uvedené platí, aj pokiaľ ide o skúmanie prípustnosti návrhu na začatie dovolacieho konania, jeho opodstatnenosti a pod.

12. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným z aspektov je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

13. Otázka posúdenia existencie zákonných dôvodov dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02, I. ÚS 105/07). Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom najvyššieho súdu týkajúcim sa nezistenia zákonných dôvodov dovolania v danej veci, pričom najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu s odôvodnením, že neboli splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

Podľa názoru ústavného súdu závery vyslovené najvyšším súdom v danej veci nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo treba dovolanie sťažovateľa odmietnuť, a preto ich ústavný súd považuje i z hľadiska ústavných aspektov za dostačujúce a ústavne konformné. Právne závery najvyššieho súdu v jeho sťažnosťou napadnutom uznesení nemožno považovať za vybočujúce z rámca platnej zákonnej úpravy.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, mohol by v zmysle citovanej judikatúry nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 303/06, I. ÚS 105/07), čo však, ako už bolo uvedené, v okolnostiach daného prípadu ústavný súd nezistil a sťažovateľ neuviedol žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné usudzovať, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu má také nedostatky, ktoré by odôvodňovali záver o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a v konečnom dôsledku o porušení označených práv sťažovateľa. Ústavný súd preto nemal dôvod do výkladu najvyššieho súdu, ktorý inak konal plne v medziach svojich ústavných právomocí, zasahovať.

14. Na základe uvedeného, ako aj so zreteľom na argumentáciu sťažovateľa v sťažnosti ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nemožno prijať záver o vecnej súvislosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a porušením označených práv sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 49 ústavy a čl. 7 ods. 1 dohovoru, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, že sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

15. Pretože sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci (o jeho návrhu na zrušenie rozhodnutia najvyššieho súdu

a úhradu trov právneho zastúpenia) stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2011